

*Най-добрата защита е отказването,
най-подходящият момент е сега!*

COVID-19 И ПУШЕНЕТО

Обзор на публикувани материали

(обновено на 20 юли 2020 г.)

В края на ноември 2019 г., в град Ухан, провинция Хубей, в Китай, се появиха първите случаи на заболяване от коронавирус SARS-CoV-2, което много бързо се разпространи и се разрасна в пандемията COVID-19. Тя постави света пред безпрецедентна криза и се оказа огромно предизвикателство както за отделния човек, така също и за науката, здравните системи, икономиката и цялостния обществен живот във всяка една държава.

COVID-19 няма предпочитания към бедни, богати, прости или образовани, към националности, вероизповедания, властимащи или обикновени, но определено засяга повече по-възрастни и хора със съществуващи здравословни проблеми.

И колкото повече данни за новата пандемия се трупат с течение на времето, толкова повече един друг рисков фактор започва да изплува, и това е тютюнопушенето - във всичките му форми и разновидности. Този факт не изненадва нито специалисти, нито неспециалисти, защото на всички е ясно, че употребата на тютюневи и свързаните с тях изделия уврежда фините структури на белия дроб и техните сложни функционални системи и съдовите стени - това, към което се стреми и вирусът SARS-CoV-2.

ФАКТИТЕ

До момента няма достатъчно доказателства, че хората, които употребяват тютюневи изделия, са изложени на по-висок риск от заразяване с коронавирус, но със сигурност знаем, че тези, които пушат, са изложени на по-висок риск от болести на дихателните пътища.^{1,2,3,4,5,6,7}

---

¹ https://www.tobaccofreeunion.org/index.php/news-2/519-the-union-s-statement-on-covid-19-and-smoking?utm_source=The+Union+Marketing&utm_campaign=b38810408e-EMAIL_CAMPAIGN_2019_05_08_03_12_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_e2dbdf856e-b38810408e-248971973

² https://www.tobaccofreekids.org/press-releases/2020_03_20_covid-19

³ <https://www.smokefreepartnership.eu/our-policy-work/facts/covid-19-and-tobacco-control>

⁴ <https://www.quit.org.au/articles/faqs-coronavirus-covid-19-and-smoking/>

⁵ <https://www.tabacstop.be/nouvelles/coronavirus-les-fumeurs-courent-ils-plus-de-risques>

⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/en/2019-ncov-background-disease>

⁷ <https://www2.hse.ie/wellbeing/quit-smoking/get-help-when-you-quit-smoking/quit-smoking-during-the-coronavirus-outbreak.html>

Информация от Китай показва, че хората, които имат сърдечно-съдови и дихателни проблеми, причинени от употребата на тютюн или от други рискови фактори, са изложени на по-висок риск от по-тежко развитие на COVID-19.⁸

Изследвания на 55 924 лабораторно потвърдени случая в Китай показват, че коефициентът на смъртност при пациенти с COVID-19 е много по-висок сред тези със сърдечно-съдови заболявания, ритъмни нарушения, диабет, хипертония, хронично респираторно заболяване или рак, отколкото сред тези, които не са имали хронични медицински проблеми.⁹ Предварително съществуващите условия могат да допринесат за увеличаване на чувствителността на такива индивиди към COVID-19 и за появата на по-тежки усложнения при заразяване.¹⁰

По данни на Китайския център за контрол и превенция на заболяванията (Chinese CDC), публикувани в Journal of American Medical Association (JAMA)¹¹, смъртността от COVID-19 е била по-висока за хора с хронични респираторни заболявания (6,3 процента), в сравнение 2,3 процента като цяло. Предварително проучване установява, че мъжете са по-често хоспитализирани заради коронавирусни инфекции от жените и това може да бъде свързано с факта, че в страната 52,9 процента от мъжете пушат, за разлика от едва 2,4 процента за жените. По-нататъшен анализ на нововъзникващите данни от COVID-19 от Китай и други държави може да помогне да се определи дали това различие наистина допринася за по-високата смъртност, наблюдавана при мъжете, в сравнение с тази при жените.

Друго проучване, което е публикувано в Китайския медицински журнал (Chinese Medical Journal), включва 78 пациенти с COVID-19. Данните за логистичната регресия показват, че при тези с тютюнопушене в анамнезата (сега или в миналото), рискът за прогресия на заболяването (т.е. усложнения или смърт) е 14 пъти по-висок.¹² В статията пише също, че в групата с прогресия на заболяването е имало пушене при 27,3%, докато при групата с възстановяване е имало пушене (в настоящето или в миналото) при едва 3% и тази разлика е значима. Иначе казано, при пациентите с усложнения, пушачите са 9 пъти повече, на фона на факта, че в обществото обикновено са 1:1.

В изследване, което включва 1099 случая на заразени с COVID-19, в 552 болници, в 30 провинции в Китай, 58% от пациентите са били мъже.¹³ Тези, които са употребявали тютюневи изделия са 2,4 пъти по-тежко засегнати от болестта (12.4% - 17 от 137 от пациентите, настоящи пушачи, са починали, имали са нужда от интензивни грижи или от механична вентилация, в

⁸ <http://www.emro.who.int/tfi/know-the-truth/tobacco-and-waterpipe-users-are-at-increased-risk-of-covid-19-infection.html>

⁹ World Health Organization, Report of the WHO-China Joint Mission on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19), 14-20 February, 2020.

¹⁰ <http://www.emro.who.int/tfi/know-the-truth/tobacco-and-waterpipe-users-are-at-increased-risk-of-covid-19-infection.html>

¹¹ <https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2762130>

¹² https://journals.lww.com/cmj/Abstract/publishahead/Analysis_of_factors_associated_with_disease.99363.aspx

¹³ [https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600\(20\)30117-X/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600(20)30117-X/fulltext)

сравнение с 4.7% - 44 от 927 от непушачите).^{14,15,16} А изследване публикувано в New English Journal of Medicine (NEJM) на 1 май, 2020¹⁷, което включва 8910 пациенти от 169 болници в Азия, Европа и Северна Америка, в интервала 20.12.2019 - 15.03.2020, в своя многовариантен логистичен регресионен анализ посочва, че “настоящото пушене е свързано с по-висок риск от болнична смърт от COVID-19”.

Мета-анализ „Тютюнопушенето е свързано с по-тежко протичане на COVID-19”, осъществен от проф. Стантън Гланц (Center for Tobacco Control Research and Education, Department of Medicine, University of California, San Francisco) и д-р Ренгуди Патанаванич (Mahidol University, Bangkok, Thailand)¹⁸, въз основа на преглед на 19 изследвания, върху 11 590 пациента с COVID-19, показва „значителна връзка между тютюнопушенето и тежкото протичане на заболяването. Доказва се, че тютюнопушенето е рисков фактор за прогресирането на COVID-19. Лекарите и медицинските специалисти трябва да събират данни за тютюнопушенето, като част от протокола за борба със заболяването, и да добавят мерките за отказване от пушене като още една стратегия за справяне с пандемията.”

Всички тези факти убедително ни карат да свързваме употребата на тютюневи изделия с по-тежко протичане на заболяването, развитие на усложнения и неблагоприятен изход от COVID-19.¹⁹

Интересни заключения могат да се направят и от данните на СЗО²⁰, че страни като Китай, Южна Корея и Италия, които имат висока степента на тютюнопушене са отчели най-големи огнища на COVID-19. “Италия е страна с традиционно много пушачи, съответно с високи нива на заболяемост от ХОББ и коронарна болест на сърцето, които са силни рискови фактори.”, споделя д-р Джон Йоанидис, професор по медицина, епидемиология и обществено здраве от университета „Станфорд“.²¹

МНЕНИЕТО НА ЕКСПЕРТИТЕ

Световна здравна организация (СЗО) „Вероятно пушачите са по-уязвими към COVID-19, доколкото актът на тютюнопушене означава, че пръстите (и евентуално замърсените цигари)

¹⁴ Vardavas C, Nikitara K. COVID-19 and smoking: A systematic review of the evidence. Tobacco Induced Disease. 2020;18:20.
<http://www.tobaccoinduceddiseases.org/COVID-19-and-smoking-A-systematic-review-of-the-evidence.119324.0.2.html>

¹⁵ Guan WJ, Ni ZY, Hu Y, et al. Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 in China. N Engl J Med. 2020.
<https://www.nejm.org/doi/pdf/10.1056/NEJMoa2002032>

¹⁶ U.S. Department of Health and Human Services. Smoking Cessation. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health;2020.

¹⁷

https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa2007621?query=C19&cid=DM91174_NEJM_Registered_Users_and_InActive&bid=191201651&fbclid=IwAR0WBGFDB72zlyyY-dXWL1LuE_U2Z_RZ9mS7ysgfdtW7YZeSsr3U76JNdB8#.XrRApAr06pw.facebook

¹⁸ <https://academic.oup.com/ntr/article/doi/10.1093/ntr/ntaa082/5835834>

¹⁹ <http://www.tobaccoinduceddiseases.org/COVID-19-and-smoking-A-systematic-review-of-the-evidence.119324.0.2.html>

²⁰ https://www.who.int/tobacco/global_report/en/

²¹ https://boulevardbulgaria.bg/articles/prof-dzhon-yoanidis-nyama-nadezhdni-danni-vaz-osnova-na-koito-da-se-vzemat-otgovorni-resheniya-za-covid-19?fbclid=IwAR1TAirTpWYsBzXzkPnTB9rOqQuF_uUUSiq2wNRaCN7NeDTR4nETOI370_Y

са по-често в контакт с устните, което увеличава възможността за предаване на вируса от ръката към устата.

Тютюнопушенето се счита за рисков фактор за всяка инфекция на долните дихателни пътища,^{22,23} а вирусът, който причинява COVID-19, засяга предимно дихателната система и води до леко или по-тежко дихателно увреждане.²⁴ Като се има предвид обаче, че COVID-19 е новооткрито заболяване, връзката между тютюнопушенето и болестта тепърва предстои да се установява. Устройствата за пушене като водни лули често включват споделяне на общи мундшущи, което също би улеснило предаването на COVID-19 при различни социални събития.^{25,26}

Според д-р Майкъл Джоузеф Райън, изпълнителен директор на Програмата на Световната здравна организация за опазване на здравето при извънредни ситуации, **„пушачите са изложени на много по-висок риск от негативни последици от вирусна инфекция и особено вторична бактериална пневмония.** Така се разбира, че тютюнопушенето е рисков фактор за тежкото протичане на всяка инфекция на долните дихателни пътища и бихме очаквали, че при COVID-19 няма да е по-различно“.^{27,28}

Секретариат на Рамковата конвенция за контрол на тютюна на СЗО (WHO FCTC)

„Пушенето може да увеличи риска да заболееете от COVID-19, защото по-често докосвате устата и лицето си с ръце и споделяте тютюневи изделия. Водната лула също улеснява предаването на вируси.“²⁹

Администрацията за контрол на храните и лекарствата на САЩ (FDA US)

Според Майкъл Фелбербаум, говорител на FDA - „Хората със здравословни проблеми на сърцето или белите дробове, се очаква да имат повишен риск от сериозни усложнения от COVID-19. Това включва хора, които пушат и/или употребяват тютюн или продукти, съдържащи никотин.“³⁰

Център за контрол и превенция на заболяванията, САЩ (CDC US)

„Условия, които могат да компрометират имунната система на човека, включително лечение на рак, **тютюнопушене**, трансплантация на костен мозък или органи, имунна недостатъчност, лошо контролиран ХИВ или СПИН и продължителна употреба на кортикостероиди и други

---

²² U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, The health consequences of smoking: 50 years of progress - A report by the Surgeon General, Atlanta, 2014.

²³ <https://www.who.int/who-documents-detail/covid-19-and-ncds>

²⁴ World Health Organization, Report of the WHO-China Joint Mission on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19), 14-20 February 2020.

²⁵ <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-smoking-and-covid-19>

²⁶ <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

²⁷ https://ggtc.world/2020/03/24/covid-19-and-tobacco-industry-interference-2020/#_edn39

²⁸ <http://www.asahi.com/ajw/articles/13138556>

²⁹ <https://www.facebook.com/FCTCOfficial/photos/a.1476076009311177/2512388509013250/?type=3&theater>

³⁰ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-27/vaping-could-increase-health-risks-tied-to-covid-19-fda-says>

лекарства за отслабване на имунитета, спадат към групата на факторите, които водят до по-висок риск от тежко протичане на COVID-19.”³¹

Д-р Албърт Рисо, Изпълнителен директор на American Lung Association (ALA)

„Употребата на тютюневи изделия и електронни цигари вреди на белите дробове, оставяйки тъканите възпалени, чувствителни и податливи на инфекция. Доказано е, че употребата им вреди на имунната система и на клетките на лигавиците на дихателните пътища, които съдържат реснички на повърхността си. Те са основните ни защитници срещу вируси, като новия коронавирус. Ако те не работят правилно, белите дробове остават незащитени срещу вируса и податливи на най-тежките усложнения на инфекцията.”³²

Проф. Стантън Гланц, Директор на Center for Tobacco Research Control & Education, University of California, San Francisco, CA

Според проф. Стантън Гланц, „Когато белите дробове са изложени на вирусни или други инфекции, неблагоприятните ефекти от употребата на тютюневи и свързаните с тях изделия са много по-сериозни, отколкото сред хората, които не ги употребяват.”³³ Тази употреба е свързана в много по-голяма степен и с развитието на остър респираторен дистрес синдром (ОРДС). Това се наблюдава както при пушачи, така също и при тези, които са изложени на вторичен тютюнев дим.^{34,35,36}

Д-р Дебора Арнот, Главен изпълнителен директор на Action on Smoking and Health, UK (ASH, UK)

Д-р Арнот заявява: „Напълно ясно е, че тютюнопушенето влошава въздействието на коронавируса. Пушачите са по-склонни да получат респираторни инфекции и два пъти по-вероятно да развият пневмония, отколкото непушачите.

Отказът от тютюнопушенето е полезен за вашето здраве поради толкова много причини и пушачите трябва да виждат в коронавируса допълнителна мотивация за отказването, за да изградят защитните сили на тялото си сега, преди coronavirusът да стане широко разпространен.”³⁷

„Излагането на вторичен тютюнев дим, също може да повиши рисковете от коронавирус, наред с другите вреди, които причинява. Затова пушачите, които се самоизолират и не могат да излязат навън да пушат, трябва да търсят алтернативи.”³⁸

---

³¹ <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/need-extra-precautions/groups-at-higher-risk.html>

³² <https://www.prnewswire.com/news-releases/american-lung-association-on-covid-19-and-protecting-lung-health-quit-smoking-and-vaping-301034281.html>

³³ <https://tobacco.ucsf.edu/reduce-your-risk-serious-lung-disease-caused-corona-virus-quit-smoking-and-vaping>

³⁴ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24942512>

³⁵ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26010690>

³⁶ <https://edition.cnn.com/2020/03/20/health/coronavirus-vaping-drugs/index.html>

³⁷ <https://www.thesun.co.uk/news/11157141/smokers-vapers-risk-dying-coronavirus-italy-epidemic/>

³⁸ <https://ash.org.uk/media-and-news/press-releases-media-and-news/health-secretary-it-is-abundantly-clear-that-smoking-makes-the-impact-of-a-coronavirus-worse/>

Проф. Ян Хол, University of Nottingham, UK

Според проф. Ян Хол, преподавател по молекулярна медицина: „Най-вероятното обяснение за пушенето като рисков фактор за COVID-19 е, че хората, които пушат, са по-склонни да развият хронични белодробни заболявания като ХОББ, също и сърдечно-съдови заболявания, и следователно е по-вероятно да имат по-лош резултат от COVID 19.

Има опасения, че тъй като хората се самоизолират в домовете си, децата и непушачите могат да бъдат изложени на повишен риск от излагане на вторичен тютюнев дим, ако живеят с пушач. Това представлява значителен риск за здравето. Пушачите трябва да бъдат насърчавани да се откажат, за да намалят излагането на други хора на вторичен тютюнев дим.”³⁹

Д-р Нора Волков, Директор на National Institute on Drug Abuse, US

„Употребата на нови модерни устройства за пушене, подобно на пушенето на цигари, също може да навреди на здравето на белите дробове. Дали това ще доведе до ХОББ, все още не е известно, но се увеличава броят на изследванията, които доказват, че и аерозолът, който се отделя от електронните цигари също уврежда белите дробове на клетъчно ниво и намалява способността на организма да се бори с инфекциите” - споделя д-р Нора Волков, директор на Института.^{40,41} Д-р Алок Пател, педиатър от Колумбийския университет отбелязва, че случаите на EVALI (E-cigarette- or Vaping-Associated Lung Injury) дават много ясни доказателства, че е-цигарите увреждат директно белите дробове, което прави техните потребители високо уязвими за усложненията на COVID-19.⁴² И доколкото има страни, в които употребата на тези изделия е много висока, и то предимно сред младежите (например САЩ), очаква се там пандемията да се разпространи и сред по-млади хора.^{43,44}

Що се отнася до употребата на електронни цигари, нагреваеми тютюневи изделия и водна лула, въпреки че няма доказателства, които да свързват пряко с риска от заразяване с коронавирус, няма и проучвания, които да показват безопасността от използването им в контекста на COVID-19. Напротив, нови изследвания говорят за увреждане на части от дихателната система и потискане на имунитета с възпалителен отговор в носните клетки при употребата на тези нови изделия.^{45,46,47}

От съществено значение е да се признае и фактът, че новите нагреваеми тютюневи изделия не са „по-безопасни“. Те са тютюнев продукт, който произвежда пара или дим и по подобен начин може да причини инфекциозни увреждания на белите дробове, както при традиционните

³⁹ <https://www.sciencemediacentre.org/expert-reaction-to-questions-about-smoking-and-covid-19/>

⁴⁰ <https://www.jci.org/articles/view/128531>

⁴¹ <https://www.drugabuse.gov/about-nida/horas-blog/2020/03/covid-19-potential-implications-individuals-substance-use-disorders>

⁴² <https://abcnews.go.com/Health/vaping-cigarettes-adding-fuel-coronavirus-fire/story?id=69782735>

⁴³ <https://www.jci.org/articles/view/128531>

⁴⁴ <https://www.scientificamerican.com/article/smoking-or-vaping-may-increase-the-risk-of-a-severe-coronavirus-infection1/?amp>

⁴⁵ Martin E, et al. (2016). – E-cigarette use results in suppression of immune and inflammatory-response genes in nasal epithelial cells similar to cigarette smoke. American Journal of Physiology-Lung Cellular and Molecular Physiology. Vol. 311, No.1, pp. L135-L144.
<https://journals.physiology.org/doi/prev/20160610-aop/abs/10.1152/ajplung.00170.2016>

⁴⁶ <https://ggtc.world/2020/03/24/covid-19-and-tobacco-industry-interference-2020/>

⁴⁷ <http://www.emro.who.int/tfi/know-the-truth/tobacco-and-waterpipe-users-are-at-increased-risk-of-covid-19-infection.html>

цигари.^{48,49} Използването на водна лула и електронни цигари е риск и за предаване на COVID-19, тъй като потребителят издишва капчици пари, които са носители на SARS-CoV-2.⁵⁰

Така пушенето под всякаква форма - на водна лула, електронни цигари или нагреваеми тютюневи изделия, увеличава риска от появата на по-тежки усложнения от COVID-19.^{51,52,53,54} Пушенето на канабис също.⁵⁵ Дъвченето на тютюн - също.⁵⁶ Каква ще бъде степента на уврежданията - това тепърва ще се установи.^{57,58,59,60}

Експерти от Университета в Тасмания, Австралия, публикуват в Journal of Clinical Medicine (JCM) изследване, че „Тютюнопушенето може да повлияе на ангиотензин-конвертиращия ензим-2 рецептор (ACE2) в белия дроб, отговорен както за тежкия остър респираторен синдром (SARS), причинен от коронавируса (SARS-CoV), така и за заболяванията, причинени от човешкия респираторен коронавирус NL638. Това може да важи и за новите електронни и нагриващи устройства за пушене, като електронни цигари и IQOS устройства.

ACE2 може да бъде новата адхезионна молекула за SARS-CoV-2, причиняващ COVID-19 и следователно - потенциална терапевтична цел за предотвратяване на фатални микробни инфекции. Трябва да се даде приоритет на тези изследванията. Данните за състоянието на тютюнопушенето трябва да се събират за всички идентифицирани случаи на COVID-19.”⁶¹

Изследване на **китайски учени**⁶² потвърди наличието на повишени нива на ACE2 в епителните клетки в устната кухина и дихателните пътища при пушачи, но не и при непушачи или бивши пушачи. Беше установена и значима зависимост между ACE2 и доза/време на излагане на тютюнев дим на белодробната тъкан при плъхове. Заключение: “Данни и при хора, и при експерименти с опитни животни потвърждават, че тютюнопушенето може да доведе до

⁴⁸ Miyashita L, Suri R, Dearing E, Mudway I, Dove RE, Neill DR, Van Zyl-Smit R, Kadioglu A, Grigg J. E-cigarette vapour enhances pneumococcal adherence to airway epithelial cells. The European respiratory journal 2018; 51.

⁴⁹ McAlinden KD, Sohal SS, Sharma P. There can be smoke without fire: warranted caution in promoting electronic cigarettes and heat not burn devices as a safer alternative to cigarette smoking. ERJ Open Res 2019; 5.

⁵⁰ Mohammad Ebrahimi Kalan ZBT, Mehdi Fazlzadeh, Kenneth D Ward, Wasim Maziak. Waterpipe Tobacco Smoking: A Potential Conduit of COVID-19. BMJ Tobacco Control 2020

⁵¹ Cohen S, Tyrrell DA, Russell MA, Jarvis MJ, Smith AP. Smoking, alcohol consumption, and susceptibility to the common cold. Am J Public Health. 1993;83(9):1277-1283.

⁵² U.S. Department of Health and Human Services. The Health Consequences of Smoking: 50 Years of Progress: a Report of the Surgeon General. Atlanta, GA: US Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health;2014.

⁵³ Gotts JE, Jordt SE, McConnell R, Tarran R. What are the respiratory effects of e-cigarettes? BMJ. 2019;366:l5275.

⁵⁴ King BA, Jones CM, Baldwin GT, Briss PA. The EVALI and Youth Vaping Epidemics - Implications for Public Health. N Engl J Med. 2020;382(8):689-691.

⁵⁵ <https://health.usnews.com/conditions/articles/smoking-vaping-coronavirus>

⁵⁶ <https://blogs.bmj.com/tc/2020/03/30/smokeless-tobacco-use-and-the-covid-19-pandemic/>

⁵⁷ Brake SJ BK, Lu W, McAlinden KD, Eapen MS, Sohal SS. Smoking Upregulates Angiotensin-Converting Enzyme-2 Receptor: A Potential Adhesion Site for Novel Coronavirus SARS-CoV-2 (Covid-19). Journal of Clinical Medicine 2020; 9: 841.

⁵⁸ Sohal SS, Eapen MS, Naidu VGM, Sharma P. IQOS exposure impairs human airway cell homeostasis: direct comparison with traditional cigarettes and e-cigarette. ERJ Open Res 2019; 5.

⁵⁹ Mohammad Ebrahimi Kalan ZBT, Mehdi Fazlzadeh, Kenneth D Ward, Wasim Maziak. Waterpipe Tobacco Smoking: A Potential Conduit of COVID-19. BMJ Tobacco Control 2020

⁶⁰ Kathryn Barnsley SSS. Covid-19 and smoking: the elephant in the room? BMJ Tobacco Control 2020.

⁶¹ <https://www.mdpi.com/2077-0383/9/3/841/htm>

⁶² <https://www.preprints.org/manuscript/202003.0078/v1>

увеличаване на ACE2 в респираторния тракт, което показва недвусмислено, че пушачите имат по-висока възприемчивост към COVID-19.”⁶³

European Respiratory Society (ERS) публикува изследването на Катрин Барнсли и Сукуйндер Сохал от Австралия, че рецепторът за ангиотензин-конвертиращ ензим-2 (ACE2) се увеличава в белите дробове на пушачите и пациентите с ХОББ, което е потенциална терапевтична цел за COVID-19.⁶⁴ Jin Wang и колектив⁶⁵, както и други съвременни автори, също отбелязват ACE2 връзка между тютюнопушенето и COVID-19.^{66,67}

Европейски център за превенция и контрол на заболяванията (ECDC)

В своята седма актуализация за COVID-19, Европейският център за превенция и контрол на заболяванията (ECDC) наскоро предложи „да се идентифицират възможните предотвратими детерминанти на COVID-19, като тютюнопушенето например, тъй като те могат да допринесат за увеличаване на броя на тежките случаи.”⁶⁸

Д-р Джеймс Тейлър Хейс, Директор на Nicotine Dependence Center, Mayo Clinic, Rochester, Minnesota

Според д-р Хейс, директор на Центъра и професор по медицина: „Към този момент няма много данни за COVID-19 при пушачите, но знаем от доклади от Китай, че те са по-силно представени в групата с тежко или критично протичаща инфекция.”

„Вдишването на тютюнев дим от всякакъв вид изглежда е свързано с по-тежко заболяване от респираторни вирусни инфекции и пушачите вероятно са изложени на повишен риск от по-тежък COVID-19, в сравнение с непушачите, което предполага, че сега би било особено добро време да опитате да се откажете от употреба на тютюневи изделия или да ги намалите.”⁶⁹

ТЮТЮНЕВАТА ИНДУСТРИЯ

В световен мащаб тютюневата индустрия използва създалата се ситуация около COVID-19 в своя полза, изграждайки фалшив образ на благодетел.

Philip Morris International, най-голямата мултинационална тютюнева компания, беше обвинен в „срамна публична реклама“, след като дари апарати за неинвазивна вентилация на гръцкото правителство, тъй като разпространението на инфекцията в страната нараства.

⁶³ ibid

⁶⁴ <https://www.ersnet.org/covid-19-blog/covid-19--propelled-by-smoking--could-destroy-entire-nations>

⁶⁵ Wang JL, Q.; Chen, R.; Chen, T.; Li, J. Susceptibility Analysis of COVID-19 in Smokers Based on ACE2. . 2020. <https://www.preprints.org/manuscript/202003.0078/v1>

⁶⁶ <https://www.forbes.com/sites/victoriaforster/2020/03/23/smokers-at-higher-risk-of-severe-covid-19-during-coronavirus-outbreak/#37aa835a7638>

⁶⁷ <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.18.20038455v1>

⁶⁸ Control ECfDPA. Rapid risk assessment: Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic: increased transmission in the EU/EEA and the UK – seventh update. European Centre for Disease Prevention and Control 2020. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic>

⁶⁹ <https://www.forbes.com/sites/victoriaforster/2020/03/23/smokers-at-higher-risk-of-severe-covid-19-during-coronavirus-outbreak/#4a8f30307638>

Д-р Дебора Арнот, ASH UK, критикува мотивите на PMI. „Това е срамна публичност за Philip Morris International, собственик на Papastratos⁷⁰, който има 40% дял на гръцкия тютюнев пазар. Тютюнопушенето прави хората по-уязвими за коронавируса, а ако се разболеят, влошава симптомите, което означава, че е по-вероятно да се нуждаят от апаратна вентилация. Papastratos прави 1,3 милиарда евро годишно... За сравнение, дарението на 50 вентилатори е капка в океана.“⁷¹

Подобно е положението и в нашата страна. Philip Morris Bulgaria дари средства на дарителската фондация BCause, за ограничаване на вирусната инфекция. На фейсбук страницата си фондацията обяви, че „Филип Морис България дари 320 000 лв. за лекарства и предпазни средства. Вярваме, че само заедно можем да се справим!“⁷² На фона на хилядите и милионите жертви на тютюнопушенето, и на фона на огромните печалби от зависимостта на хората към цигарите, подобни изявления, от която и да е тютюнева компания, в която и да е страна, звучат най-малкото лицемерно!

Дали Philip Morris Bulgaria е дарил средства и на МЗ може да се провери, тъй като по думите на министър Ананиев, всички дарения, които постъпват по сметката на МЗ за борба с коронавируса ще бъдат „отбелязани прозрачно до стотинка“.^{73,74} За България най-голям дарител за борба с коронавируса остава Делян Пеевски, бивш собственик на Булгартабак.

Благотворителността на Big Tobacco не свършва дотук. Тютюневите компании предлагат на много от страните с ниски и средни доходи така наречените „дарения“, като в същото време търсят услуги, за да гарантират непрекъснатата продажба на своите продукти по време на кризата⁷⁵, но не навсякъде те са приети еднакво. Екологите в Нигерия алармират: „Това е „троянски кон“ и цели единствено да отслаби действията на държавата и на здравната система, като поставя тютюневата индустрия срещу действащите лица при изработване на национални здравни политики.“^{76,77}

Най-нови данни показват, че тютюневите компании се надпреварват и в изработването на ваксина срещу SARS-CoV-2. British American Tobacco вече започна предклинични изпитания върху животни на ваксина на растителна основа чрез американския биотехнологичен филиал Kentucky BioProcessing, член на British American Tobacco Group. Според The Guardian: „BAT използва това съобщение, за да разтръби навсякъде за положителните страни на тютюневата

⁷⁰ Papastratos - най-голямата компания, производител и търговец на тютюневи изделия в Гърция, от 2003 г. собственост на PMI.

⁷¹ <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2020-03-30/pmi-criticised-for-coronavirus-pr-stunt-ventilator-donation>

⁷² [https://www.facebook.com/BCause.bg/?_tn=%kC-R&eid=ARAKwG5sXAQP4y4qeqlaq1W-Yybx2RtnpUmY4Z8mIVkePq1AGHXLqj0kVgz0vs3DoXPosCv1fJw3e6I&hc_ref=ARsFa2MFRPn2x165i5Pz8Fj9nGKQVpGDjB9V8NYTpe8zWn3_YVWVg027b0YsoyKzK3f0&fref=nf&_xts__\[0\]=68.ARDfDCjqlnH5ZXbv2l4mNKs625eNwcf21_YUfzLg1SLEYa4NqXIJ5bnATE8CidtrEqQsJn6v-r9BCW1zvy2BNbGaY3cpqO6ifKjsWc3Qann7-BPLREbrA3toljNe8Y1rl.TX-uuWcvUJedNZXro-WikoWm2pADxVsgmz_fd2NST2bKVXANnK72J6Y44PR-H0MrGTNwZ1--mOduPN3LHEZM6YxK8AEdM3DO4fMHut9ZNR9R9T0xlpNcOYTz9GrJUEYfYbHKLcoyNGDimDUt1_MUyN5mzbPYtRNIHL0-rj3MoU09Xe1lqIt_jcuip6LTBaD-fhLvzqQFBDzfacn](https://www.facebook.com/BCause.bg/?_tn=%kC-R&eid=ARAKwG5sXAQP4y4qeqlaq1W-Yybx2RtnpUmY4Z8mIVkePq1AGHXLqj0kVgz0vs3DoXPosCv1fJw3e6I&hc_ref=ARsFa2MFRPn2x165i5Pz8Fj9nGKQVpGDjB9V8NYTpe8zWn3_YVWVg027b0YsoyKzK3f0&fref=nf&_xts__[0]=68.ARDfDCjqlnH5ZXbv2l4mNKs625eNwcf21_YUfzLg1SLEYa4NqXIJ5bnATE8CidtrEqQsJn6v-r9BCW1zvy2BNbGaY3cpqO6ifKjsWc3Qann7-BPLREbrA3toljNe8Y1rl.TX-uuWcvUJedNZXro-WikoWm2pADxVsgmz_fd2NST2bKVXANnK72J6Y44PR-H0MrGTNwZ1--mOduPN3LHEZM6YxK8AEdM3DO4fMHut9ZNR9R9T0xlpNcOYTz9GrJUEYfYbHKLcoyNGDimDUt1_MUyN5mzbPYtRNIHL0-rj3MoU09Xe1lqIt_jcuip6LTBaD-fhLvzqQFBDzfacn)

⁷³ <https://www.mh.government.bg/bg/novini/aktualno/3-respiratora-she-bdat-zakupeni-s-chast-ot-dareniy/>

⁷⁴ <https://www.mh.government.bg/bg/informaciya-za-grazhdani/postpili-dareniya-po-smetka-na-mz/>

⁷⁵ <https://gqtc.world/2020/03/24/covid-19-and-tobacco-industry-interference-2020/>

⁷⁶ <https://www.sunnewsonline.com/smokers-risk-fatal-complications-from-covid-19-environmental-group-warns/>

⁷⁷ <https://www.thecable.ng/smokers-risk-fatal-complications-from-covid-19>

империя, казвайки, че „новата, бързо развиваща се технология на базата на тютюневи растения“ ще изпревари другите, които се опитват да разработят ваксина.⁷⁸

Philip Morris International, от друга страна, чрез своята частично притежавана канадска компания за биотехнологии, Medicago, очаква да започне клинични изпитания с потенциална ваксина това лято. За изработването ѝ ще бъдат използвани тютюневи култури.^{79,80,81,82}

Друга насока на манипулативно действие от страна на тютюневата индустрия е внедряването в съзнанието на хората, че употребата на електронни цигари и нагреваеми тютюневи изделия е по-безопасна за здравето, особено в настоящия момент. За съжаление тези фалшиви новини се тиражират освен в социалните мрежи, така също и от много медицински специалисти с неясна мотивация, подбуда и убеждения. СЗО, в нейния годишен доклад върху тютюнопушенето, е категорична, че няма обективни научни данни, които да доказват безопасността на тези нови изделия. Напротив, всяка държава е насърчена, в своето законодателство да ги третира като обикновените тютюневи изделия.⁸³

„Докато кризата COVID-19 представлява възможност да се насърчат пушачите в света да се откажат от тютюнопушенето, тютюневата промишленост използва възможността да се противопостави на това, като прикрива връзките между тютюна и COVID-19; и популяризира нагреваемите тютюневи изделия и електронните цигари, въпреки че няма доказателства, че тези продукти са безопасни в контекста на предаване или придобиване на COVID-19.“⁸⁴

„PMI твърди, че IQOS не отделя дим, защото тютюнът не гори, а тютюневите листа само се нагряват, а не изгарят. Въпреки това може да има дим и без огън. Вредните компоненти на тютюневия цигарен дим са продукти на непълно изгаряне (пиролиза) и разграждане на тютюневите цигари чрез топлина (термогенно разграждане). Пълното изгаряне става при висока температура (> 1300°C), по-висока от топлината, генерирана от пушенето на тютюнева цигара (<800°C). Типични маркери на пиролизата и термогенното разграждане на тютюневите цигари са ацеталдехид, дразнещо канцерогенно летливо органично съединение, бензо[а]пирен, канцерогенен полицикличен ароматен въглеродород и въглероден оксид.“⁸⁵

През последните седмици една новина обиколи света и го шокира - разрешението, което даде FDA на PMI да промотира, рекламира и продава своя продукт IQOS в САЩ. Според независими изследователи, FDA са установили, че „доказателствата“ на PMI не демонстрират намаление в дългосрочен план на риска от заболяване и че в отделения от нагреваемите продукти аерозол

⁷⁸ <https://www.theguardian.com/business/2020/apr/01/british-american-tobacco-plant-based-coronavirus-vaccine>

⁷⁹ https://economictimes.indiatimes.com/https://economictimes.indiatimes.com/news/international/business/big-tobacco-companies-join-race-for-covid-vaccine/articleshow/74942648.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst

⁸⁰ <https://nypost.com/2020/04/01/british-american-tobacco-working-on-coronavirus-vaccine/>

⁸¹ <https://www.biospace.com/article/medicago-successfully-produces-a-viable-vaccine-candidate-for-covid-19/>

⁸² https://www.bat.com/group/sites/UK_9D9KCY.nsf/vwPagesWebLive/DOBN8QNL

⁸³ https://www.who.int/tobacco/global_report/en/

⁸⁴ https://ggtc.world/2020/03/24/covid-19-and-tobacco-industry-interference-2020/#_edn39

⁸⁵ https://www.researchgate.net/publication/317078140_Heat-Not-Burn_Tobacco_Cigarettes_Smoke_by_Any_Other_Name

се съдържат токсини с канцерогенен и генно токсичен потенциал, някои от които са с нива по-големи от нивата им при конвенционалните цигари. Също така PMI не разглежда въпросите за последиците от двойната употреба на нагреваеми и конвенционални цигари, за въздействието на вторичния аерозол и пасивното му „вдишване“, за атрактивното влияние на новия продукт върху младите хора и не представя данни, които доказват, че консуматорите са напълно наясно с риска от възникване на никотинова зависимост и при употребата на IQOS.

И въпреки препоръките на собствените си научни експерти, и на независими изследователи, които доказват, че IQOS представлява сериозен риск за своите потребители, включително - цитотоксичен, хепатотоксичен, сърдечно-съдов и белодробен риск, FDA излезе със заключение, че IQOS е „подходящ за запазване на общественото здраве“. „Това решение може да има много сериозно влияние върху здравето на населението и да повлияе здравните политики на държавите извън САЩ, както и да разруши общественото доверие към FDA“, споделят изследователите.⁸⁶

„Няма доказателства за подобряване на белодробно здраве и функция при пациенти с възпалителни белодробни заболявания, които преминават от употреба на конвенционални цигари към IQOS, а наблюдения над опитни плъхове изложени на въздействието на аерозол от IQOS показват развитие на белодробно възпаление и проблеми с имунитета. В заключение, собствените изследвания на PMI не могат да докажат, че белодробната и имуномодулаторна токсичност при употреба на IQOS не е по-различна от тази при употребата на конвенционални цигари.“⁸⁷

Може би в този момент на криза с COVID-19, когато всеки търси за себе си изход от създалото се положение, решението на FDA дава светлина в съвсем неправилна посока, която може само да усложни ситуацията, както в конкретния момент, така също и за близкото и далечно бъдеще, доколкото оказва сериозно отражение върху избора, който днес правят много млади хора.

Друга тактика, която е продиктувана отново от интересите на Big Tobacco е „новината“, че никотинът може да се окаже „спасение“ от новата епидемия.

На 21 април 2020 беше публикувано изследване на френски екип от учени озаглавено „Малък брой случаи на пациенти със симптоматичен COVID-19 сред редовните пушачи“ („Low incidence of daily active tobacco smoking in patients with symptomatic COVID-19“⁸⁸), което взриви медиите.^{89, 90, 91, 92, 93} Според изследването непушачите е много по-вероятно да изкарат COVID-

⁸⁶ <https://tobaccocontrol.bmi.com/content/early/2020/06/29/tobaccocontrol-2019-055585>

⁸⁷ https://tobaccocontrol.bmi.com/content/27/Suppl_1/s20

⁸⁸ https://www.geios.com/read/WPP19W_3

⁸⁹ https://www.theguardian.com/world/2020/apr/22/french-study-suggests-smokers-at-lower-risk-of-getting-coronavirus?fbclid=IwAR2imhvqPcQuxnElotWoC5NiMFVs_S23jUOkGDo-7sqg6-ICKOafwVRAFQ

⁹⁰ <https://www.rfi.fr/en/science-and-technology/20200423-french-researchers-suggest-nicotine-could-protect-against-covid-19>

⁹¹ <https://link.springer.com/article/10.1007/s11739-020-02396-y>

⁹² <https://www.dw.com/en/does-nicotine-help-against-the-new-coronavirus/a-53260336>

⁹³ <https://www.salon.com/2020/05/13/heres-how-that-rumor-that-smokers-cant-get-covid-19-got-started/>

19 с изразена симптоматика или дори сериозна SARS-CoV-2 инфекция, докато пушачите са „защитени“ благодарение на никотина, който приемат чрез консумацията на цигари. Хипотезата се основава на твърдението, че SARS-CoV2 използва рецептора за ангиотензин конвертиращ ензим 2 (ACE2), за да нахлуе в клетките, а съществуват доказателства според, които никотинът модулира експресията на ACE2, което от своя страна може да модулира никотиновия ацетилхолинов рецептор.⁹⁴

Въпреки, че изследването се радваше на широк отзвук сред западните медии, тъй като е представено като потенциално спасение от коварния вирус, повече от тях не пропуснаха да отбележат, че пушенето убива 50% от потребителите си и то не може да се смята за решение на проблема с кризата COVID-19.^{95,96}

Не закъсня и реакцията на научните среди и международни здравни организации. СЗО излезе с официална позиция, според която връзката между никотина и развитието на SARS-CoV2 е неясна, а положителните ефекти - недоказани. СЗО подчерта, че пушенето води до нарушаване на работата на белите дробове, а експертната група, свикана от организацията доказва, че пушачите е много по-вероятно да развия сериозни усложнения причинени от коронавируса.⁹⁷

Според критичната рецензия на Анна Гилмор, професор по обществено здраве и директор на изследователската група за контрол на тютюнопушенето в университета в Бат, изследването е твърде ограничено и има сериозни пропуски по отношение на методологията, която се прилага. Като пример тя дава некоректното сравняване на нивото на пушачи сред COVID-19 пациентите с нивото на пушачите в цяла Франция, както и ограничената група от пациенти, на която е базирано изследването, голяма част, от които са медицински персонал и не отразяват реалистично разпространението на заразата. Пред тези и други пропуски в изследването е некоректно да се твърди, че пушенето може да предпази хората, особено, ако тези твърдения са на базата на предварителни данни, твърди проф. Гилмор.⁹⁸

Това становище се споделя от много специалисти по света⁹⁹, включително и от българските специалисти. Д-р София Ангелова, един от водещите български пулмолози, подлага на съмнение хипотезата, че никотинът може да попречи на молекулите на вируса да се прикрепят към рецепторите в човешкото тяло, един от които е ACE2, като се позовава на проучване в Канада, в което се прави сравнение между броя на ACE2 рецепторите при пушачи, бивши пушачи и непушачи. Заключениеето на авторите е, че „отказването от цигарите ще помогне на пушачите да не боледуват от COVID-19“, допълва д-р Ангелова пред списание „Тоест“.¹⁰⁰

⁹⁴ <https://www.qeios.com/read/37F3UD>

⁹⁵ <https://www.dw.com/en/does-nicotine-help-against-the-new-coronavirus/a-53260336>

⁹⁶ <https://www.rfi.fr/en/science-and-technology/20200423-french-researchers-suggest-nicotine-could-protect-against-covid-19>

⁹⁷ <https://www.who.int/news-room/detail/11-05-2020-who-statement-tobacco-use-and-covid-19>

⁹⁸ <https://www.qeios.com/read/37F3UD>

⁹⁹ <https://www.qeios.com/read/MLMKLL>

¹⁰⁰ https://toest.bg/lek-ili-otrova/?fbclid=IwAR1rjyBa4r3IT71qi3LKr9aW9SEPDtCMhSYcaBWCeKXuPwrmqQ5_PpwrpQ

Тук не трябва да пропускаме и факта, че един от водещите автори на прословутото френско проучване, Жан-Пиер Шанжо¹⁰¹ “има връзки с тютюневата индустрия, като е получил през 1990 г. сумата от 220 000 долара чрез спонсорирания от нея Съвет за изследвания върху тютюна и е сътрудничил с RJ Reynolds and Philip Morris.”¹⁰²

Независимо от предупрежденията на здравните организации и институции, и мнението на експертите, широкото отразяване на изследването породи бурна реакция сред френските граждани, които се втурнаха да се презапасяват с никотинови лепенки, което принуди френските власти да ограничат продажбите им.¹⁰³

„В търсене единствено на печалби някои корпорации „по невнимание” убиват хора. Но ако това се случва рутинно в една индустрия, тя вече не служи за положителна социална цел на обществото и трябва да бъде премахната”. Това са заключенията на проучване, което показва, че само в САЩ годишно за всеки нает на работа в тютюневата индустрия в обществото се отчитат по 4 смъртни случая.¹⁰⁴

Според д-р Антъни Фаучи, водещ национален експерт по инфекциозни болести и д-р Дебора Биркс, „В момента Америка е изправена пред повече от една пандемия. По данни на CDC се предполага, че от COVID-19 в САЩ ще загинат между 100 000 и 240 000 души, а тютюневата индустрия е отговорна за смъртта на повече от 480 000 американци всяка година. От тях 41 000 умират от вторичен тютюнев дим и тази индустрия заслужава смъртна присъда.”¹⁰⁵

Д-р Ган Кан, директор на Tobacco Control, The International Union Against Tuberculosis and Lung Diseases, е категоричен: „Тютюневите компании продължават агресивно да предлагат своите изделия, които - като допълнение към осемте милиона жертви всяка година - утежняват положението при COVID-19. При тези планини от доказателства за това, че пушачите са в по-голям риск от тежко протичане на болестта, най-доброто, което тютюневата индустрия трябва да направи, за да се бори с COVID-19, е веднага да прекрати производството, предлагането и продажбата на тютюневи изделия.”¹⁰⁶

ИЗХОДЪТ

В личен план

---

¹⁰¹ https://www.geios.com/read/FXGQSB_2

¹⁰² <https://www.salon.com/2020/05/13/heres-how-that-rumor-that-smokers-cant-get-covid-19-got-started/>

¹⁰³ <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/coronavirus-france-nicotine-patch-gum-research-covid-19-a9484696.html>

¹⁰⁴ <https://www.mdpi.com/2076-0760/8/2/62>

¹⁰⁵ https://www.einnews.com/pr_news/513532146/study-calls-for-tobacco-industry-death-penalty-as-cdc-estimates-tobacco-will-kill-twice-the-americans-as-covid-19

¹⁰⁶ https://www.tobaccofreeunion.org/index.php/news-2/519-the-union-s-statement-on-covid-19-and-smoking?utm_source=The+Union+Marketing&utm_campaign=b38810408e-EMAIL_CAMPAIGN_2019_05_08_03_12_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_e2dbdf856e-b38810408e-248971973

Най-доброто, което всеки може да направи в личен план, за да се предпази от заболяване и тежко протичане на COVID-19 е, наред с всички други мерки, предписани от държавата, да спре употребата на тютюневи изделия.

„Не пушете! Пушенето може да увеличи риска от развитие на по-тежки усложнения, ако се разболеете от COVID-19” - ни призовава д-р Тедрос Гебрейесус, генерален секретар на СЗО, в неговото обръщение от 20 март, 2020.¹⁰⁷

„COVID-19: Никога не е било по-подходящо време за пушачите да се откажат и да избегнат увреждането на белите си дробове чрез употребата на всички видове тютюневи изделия, включително и електронни цигари” - е становището на Campaign for Tobacco-free Kids (CTFK).¹⁰⁸

Според д-р Ник Хопкинсън, пулмолог и директор на ASH UK: „Отказът от тютюнопушене определено е важен начин за хората да намалят риска от COVID-19.”¹⁰⁹

Професор Крис Уити, Главен здравен експерт на Англия предупреди: „Ако ще се откажете от тютюнопушенето, сега е много добър момент да го направите. Пушачите са изложени на по-голям риск от коронавирус.”¹¹⁰

Професор Санджая Сенайнаяке от Австралийския национален университет заяви, че „тютюнопушенето е свързано с други заболявания като хронични белодробни и сърдечни заболявания, които водят до по-тежко протичане и по-лоши резултати при COVID 19. Винаги е подходящ момент да се откажете от пушенето.”¹¹¹

„Смятам, че най-разумното нещо, което трябва да се направи от хората сега, е да спрат да пушат и да употребяват нагреваеми тютюневи изделия и електронни цигари, както и да избягват излагането на вторичен тютюнев дим“, казва проф. Стантън Гланц, директор на Center for Tobacco Research Control & Education, University of California, San Francisco, CA.¹¹²

„Хората могат да гледат на това като на възможност - времето на криза е време и на възможности. Ако сте търсили възможност да се откажете, това е сега!“, добави д-р Джеймс Тейлър Хейс, директор на Nicotine Dependence center, Mayo Clinic, Rochester, Minnesota.¹¹³

---

¹⁰⁷ https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---20-march-2020?fbclid=IwAR1-BDWOoE6Pijkvf1kq-cE1B1D3nFw3cMxrEIPv_SYXh6JKs07b38EGFbg#.XnyjiM1W85M.facebook

¹⁰⁸ https://www.tobaccofreekids.org/press-releases/2020_03_20_covid-19

¹⁰⁹ <http://freshne.com/in-the-news/pr/item/2241-quitforcovid>

¹¹⁰ <https://www.thesun.co.uk/news/11157141/smokers-vapers-risk-dying-coronavirus-italy-epidemic/>

¹¹¹ <https://metro.co.uk/2020/03/05/smokers-risk-catching-coronavirus-12354004/>

¹¹² <https://www.scientificamerican.com/article/smoking-or-vaping-may-increase-the-risk-of-a-severe-coronavirus-infection1/?amp>

¹¹³ <https://www.forbes.com/sites/victoriaforster/2020/03/23/smokers-at-higher-risk-of-severe-covid-19-during-coronavirus-outbreak/#37aa835a7638>

Към същото ни призовава и сръбската „Мисия здраве“¹¹⁴, холандското “Общество за борба с рака”¹¹⁵ и много други международни организации.

„Отдавна знаем, че отказването от тютюнопушенето е най-доброто нещо, което можете да направите за здравето си. И сега то е особено важно, тъй като ще укрепи тялото ви, за да се пребори с това заболяване“, каза д-р Алберт Рицо, директор на Американската белодробна асоциация (ALA). "Като лекар знам колко е трудно за много хора да се откажат от тютюнопушенето. И може да са необходими няколко опита за отказване, за да бъдете успешни. В момента, тъй като много хора седят у дома или дори са в карантина, може да е перфектната възможност за този опит.“¹¹⁶

Ролята на лекарите

Дълг на всеки лекар и на всяко медицинско лице в настоящата ситуация на пандемия е да призове своите пациенти, колеги, съграждани, близки да прекратят употребата под всякаква форма, на всякакви изделия, съдържащи никотин.

Медицинските лица са тези, които трябва да призоват и държавата да приложи сериозни мерки за ограничаване на тютюнопушенето, които са в унисон и съзвучие с приетите ангажименти на България пред Рамковата конвенция за контрол на тютюна на СЗО.

Лекарите от предния фронт в борбата с коронавируса в цял свят алармират: „Пушенето може да причини хронична обструктивна белодробна болест и други сериозни заболявания на дихателната и сърдечно-съдовата система. Употребата на тютюневи изделия удвоява риска от развитието на вирусни и бактериални белодробни инфекции, като отслабва имунната защита. Клиничните наблюдения, както и изследвания с доброволци доказват това.“¹¹⁷

Идентифицирайки пушачите като потенциално уязвима група за COVID-19, здравните експерти в много страни призовават за окончателно отказване от тютюнопушенето - в Индонезия¹¹⁸, Израел¹¹⁹, Япония^{120, 121}, Ирландия¹²², Южна Африка¹²³ и много други. За да се избегне

¹¹⁴ <http://misijazdravlje.org/uticaj-pusenja-na-tezinu-klinicke-slike-covid-19/>

¹¹⁵ <https://www.kwf.nl/over-kwf/vragen-en-antwoorden-over-het-coronavirus-en-kwf>

¹¹⁶ <https://www.prnewswire.com/news-releases/american-lung-association-on-covid-19-and-protecting-lung-health-quit-smoking-and-vaping-301034281.html>

¹¹⁷ <https://tobaccofreeca.com/health/covid-19-stop-smoking-and-vaping/>

¹¹⁸ <https://www.who.int/indonesia/news/detail/08-03-2020-knowing-the-risk-for-covid-19>

¹¹⁹ <https://www.timesofisrael.com/smokers-appear-to-be-at-higher-risk-from-coronavirus-expert/>

¹²⁰ Sakuta M (15 March 2020). “[fca_all] Document Industry Manipulation by COVID19.” Email message to fca_all@lists.fctc.org.

¹²¹ <https://gqtc.world/2020/03/24/covid-19-and-tobacco-industry-interference-2020/>

¹²² <https://www2.hse.ie/conditions/coronavirus/at-risk-groups.html>

¹²³ <https://www.againstsmoking.co.za/single-post/2020/03/13/Smoking-Associated-with-worse-COVID—19>

предаването на COVID-19, някои страни в региона на Източното Средиземноморие забраниха използването на водна лула на обществени места.¹²⁴

Според д-р Рут Шарок, белодробен консултант в Gateshead NHS Foundation Trust's Queen Elizabeth Hospital: „Изправяме се пред предизвикателни времена, както за медицинския персонал, така също и за населението и всички трябва да защитим здравето на белите си дробове. Най-важното нещо, което пушачът би могъл да направи сега е да спре да пуши - за да се справи не само с този вирус, но и с всички инфекции на дихателните пътища.“¹²⁵

Д-р Дебора Арнот, ASH UK, заявява: „Това е тревожно време за всички нас и хората търсят какво могат да направят, за да защитят себе си и другите. За пушачите отказът, даже временното спирането през тази пандемия е едно от най-добрите неща, които биха могли да направят в момента.“¹²⁶

Нюйоркската държавна академия за семейни лекари (The New York State Academy of Family Physicians - NYSAFP) призова властите за забрана на продажбата на всички тютюневи и никотин доставящи изделия през този период на пандемия, като принос в усилията за защита на нюйоркчани и намаляване на въздействието и разпространението на вируса.¹²⁷

Американската белодробна асоциация препоръчва: „Запазете дома си без тютюнев дим, за да защитите и другите. Вторичният тютюнев дим влошава здравето на белите дробове и на непушачите, особено на децата. Ако сте непушач, свържете се с телефонна линия за отказване, за да разберете как да помогнете на някого, когото обичате да се откаже от пушенето. Да сте чисти от тютюнев дим и тютюн е също толкова важно за вашето здраве и здравето на вашето семейство, и обществото, колкото измиването на ръцете и покриването на устата при кашлица.“¹²⁸

Този призив се подкрепя и от наши водещи медицински специалисти - проф. Иво Петров, кардиолог и медицински директор на УМБАЛ „Аджибадем Сити Клиник“¹²⁹, доц. д-р Христо Хинков, психиатър, директор на Националния център за обществено здраве и анализи^{130, 131} д-р София Ангелова, пулмолог, председател на Национална асоциация за превенция на белодробните болести¹³², д-р Александър Симидчиев, пулмолог в Медицинския институт на МВР, председател на сдружение „Въздух за здраве“ и член на Медицинския експертен съвет по въпросите на COVID-19 към МС¹³³ и много други медицински специалисти, които използват медиите, за да призоват гражданите, употребяващи тютюневи изделия да спрат пушенето.

¹²⁴ <https://untobaccocontrol.org/kh/waterpipes/covid-19/>

¹²⁵ <http://freshne.com/in-the-news/pr/item/2241-quitforcovid>

¹²⁶ ibid

¹²⁷ <https://wbnq.com/2020/03/22/nysafp-calls-for-ban-on-the-sale-of-all-tobacco-and-vaping-products-during-pandemic/#.XnuyIGVPOkA.twitter>

¹²⁸ <https://www.quit.org.au/articles/faqs-coronavirus-covid-19-and-smoking/>

¹²⁹ https://blitz.bg/obshtestvo/zdraveopazvane/prof-ivo-petrov-razkri-koi-sa-nay-chestite-zhertvi-na-covid-19_news735032.html

¹³⁰ https://ncpha.government.bg/images/_NCPHA/Publications/Covid-19/wh-1184.2-converted.pdf

¹³¹ https://ncpha.government.bg/images/_NCPHA/Publications/Covid-19/2020-biuletin-PIC-br-1.pdf

¹³² <https://www.bnt.bg/bg/a/belodrobnivat-spetsialist-d-r-sofiya-angelova>

¹³³ <http://www.focus-news.net/news/0000/00/00/2763519/>

Това е становището и на нашите колеги от Българския офис на СЗО - д-р Скендер Сила и доц. Михаил Околийски, експерт по психично здраве.¹³⁴

Към това призова в обръщението си от 07.04.2020 и генерал Мутафчийски, председател на Националния оперативен щаб за борба с COVID-19.¹³⁵

Държавата

В подобна безпрецедентна ситуация държавата има главната отговорност и власт да се погрижи за здравето на нацията. Наред с всички конкретни мерки, целящи ограничаване разпространението на заразата, осигуряването на адекватна и достатъчна грижа за болните и пълноценна и точна информация за населението, държавата трябва да помисли и за мерки, които както в конкретния случай, така също и в перспектива ще подобрят здравния статус на населението. Една от главните стъпки в това отношение е ограничаването на тютюнопушенето.

Какво се препоръчва и какво се предприема по света.

European Respiratory Society (ERS)

Според Европейското респираторно общество: „Пушенето е рисков фактор за много заболявания. Много държави тепърва започват да осъзнават факта, че пушачите са 14 пъти по-склонни да умрат от COVID-19^{136,137}, но в много малко от тях са издадени предупреждения за отказване от тютюнопушенето¹³⁸ и доколкото ни е известно, никоя страна няма да засили своите мерки за ограничаване и контрол на тютюнопушенето. По време на тази пандемия нямаме информация някоя страна широко да е разпространила безплатна никотин заместваща терапия или лекарства за подпомагане на отказване, въпреки че много страни вече прилагат „пакети за икономическа подкрепа.“^{139,140}

The International Union Against Tuberculosis and Lung Diseases (The Union)

Д-р Ган Кан, директор на Tobacco Control, The International Union Against Tuberculosis and Lung Diseases, в Становище по повод на коронавируса споделя: „Сега е най-подходящото време за отказване от тютюнопушене! Държавите имат морално задължение да съветват своите граждани да вземат това неотложно решение и да улесняват масовите усилия за прекратяване.

---

¹³⁴ <https://www.bnr.bg/post/101222824>

¹³⁵ <https://news.bnt.bg/news/24-novi-sluchaya-na-koronavirus-u-nas-565-dushi-sa-zarazeni-1047747news.html> - 16 min 35 sec

¹³⁶ Liu W, Tao Z-W, Lei W, Ming-Li Y, Kui L, Ling Z, Shuang W, Yan D, Jing L, Liu H-G, Ming Y, Yi H. Analysis of factors associated with disease outcomes in hospitalized patients with 2019 novel coronavirus disease. Chinese Medical Journal 9000; Publish Ahead of Print.

¹³⁷ Murin S, Bilello KS. Respiratory tract infections: another reason not to smoke. Cleveland Clinic journal of medicine 2005; 72: 916-920.

¹³⁸ David Simons OP, Jamie Brown Covid-19: The role of smoking cessation during respiratory virus epidemics. The BMJ Opinion 2020.

¹³⁹ The Guardian GH. Back poor countries fighting Covid-19 with trillions or face disaster, G20 told.

¹⁴⁰ <https://www.theguardian.com/global-development/2020/mar/27/back-poor-countries-fighting-covid-19-with-trillions-or-face-disaster-g20-told-2020>.

The Union настоятелно призовава държавите да приоритизират и да приложат основаните на доказателства политики от Рамковата конвенция на СЗО за контрол върху тютюна, която вече е ратифицирана от 181 страни.”¹⁴¹

Campaign for Tobacco-free Kids (CTFK)

„Лидерите на Ню Йорк постигнаха историческа победа в полза на децата, над тютюневата индустрия, като забраниха продажбата на ароматизирани електронни цигари. Окончателната мярка съдържа допълнителни разпоредби, като част от цялостен подход за намаляване на употребата на тютюн.

Това законодателство е особено навременно, тъй като пушачите от всякакъв вид са изложени на по-голям риск, когато срещнат коронавируса. Мярката е от решаващо значение за намаляване употребата на тютюневи изделия и за овладяване на младежката епидемия от употреба на електронни цигари, които пристрастяват ново поколение деца. Приветстваме губернатора Андрю Куомо за силното му лидерство при осъществяването на тази мярка като част от кампанията му #NoVapeNY, превръщайки Ню Йорк в най-големия щат - четвърти по ред - прекратил продажбата на ароматизирани електронни цигари.”¹⁴²

EuroHealthNet

„Уроците от COVID-19 отново ни казват да инвестираме в превенция и промоция на здравето, както и в ... повишаване на здравната грамотност.

... Здравните стратегии трябва да стимулират промоцията на общественото здраве и превенцията на заболяванията, да направят нашите здравни системи устойчиви и да подкрепят доброто здраве за всички.”¹⁴³

Австралия и Тасмания

„Катрин Барнсли, от Медицинското училище на Университета на Тасмания и Сукуйндер Сингх Сохал от Групата за респираторни изследвания, в Университета на Тасмания, Австралия настоятелно призовават: „Правителството да предприеме действия за подкрепа на кампаниите за отказване, за да помогне на хората да спрат да пушат, преди да станат преждевременни жертви на COVID-19. Д-р Майк Райън, изпълнителен директор на Програмата на СЗО за опазване на здравето при извънредни ситуации, казва, че трябва да действаме бързо. „Вие трябва винаги да изпреварвате, иначе вирусът винаги ще ви настига, ако не се движите бързо”. Затова призоваваме към решителни действия:

- Предоставяйте специфични за контекста на COVID-19 съвети на пушачите, за да се откажат;
- Дайте приоритет на пушачите като уязвима група, която трябва да проявява предпазливост и да избягва области, където може да бъде изложена на COVID-19;

¹⁴¹ https://www.tobaccofreeunion.org/index.php/news-2/519-the-union-s-statement-on-covid-19-and-smoking?utm_source=The+Union+Marketing&utm_campaign=b38810408e-EMAIL_CAMPAIGN_2019_05_08_03_12_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_e2dbdf856e-b38810408e-248971973

¹⁴² https://www.tobaccofreekids.org/press-releases/2020_04_02_ny-flavored-ecigs

¹⁴³ <https://eurohealthnet.eu/COVID-19>

- Дайте приоритет на пушачите за ваксинация, когато се изработи такава;
- Засилете действията по контрола на тютюнопушенето, включително увеличаване на данъците, политики срещу минималните цени на тютюневите изделия, регулиране на технологиите и съдържанието на цигарите, търговски мерки за намаляване на достъпността, засилена подкрепа за отказване и кампании за борба с тютюнопушенето чрез средствата за масова информация.

Правителствата трябва да предприемат действия за подкрепа на силни научноизследователски проекти за обществено здраве и за бързо намаляване на тютюнопушенето във всички страни в съответствие с Рамковата конвенция за контрол на тютюна на СЗО. Всичко това придобива изключителна спешност в това време на глобалната пандемия, тъй като изглежда много вероятно пушенето да усилва заразността, разпространението и смъртността от COVID-19.^{144,145}

Това са препоръките на специалистите от Тасмания и Австралия.

Европейските държави

През последните години европейските правителства полагат все по-големи усилия за ограничаване на употребата на тютюн - за съжаление, с относителен успех. Във Франция, например, наскоро правителството изпълни обещанието си да затегне фискалния натиск за тютюнопроизводителите. От 1 март 2020, с влизането в сила на новите правителствени данъци, цената на пакет от най-популярната марка цигари достигна цена от 10 евро.

Други европейски страни опитват подобни стратегии - например пакет цигари сега струва над 13 евро в Ирландия, което очевидно има възпиращ ефект. „За съжаление, има голямо несъответствие в цените на цигарите в целия Европейски блок, което рискува да насърчи пушачите да прибегнат до черния пазар. В България, например пакетът струва приблизително 2,50 евро. В действителност, огнищата на тежко белодробно заболяване сред потребителите на електронни цигари накараха научната общност да отправи предупреждение срещу тези продукти. Съгласно предпазния принцип, експертите по обществено здраве, включително Световната здравна организация, призоваха държавите да регулират и облагат е-цигарите и нагряваемите тютюневи изделия по същия начин както и конвенционалните цигари.“¹⁴⁶

Според **European Public Health Alliance (EPHA)**, „COVID-19 показва острата необходимост от дългосрочна стратегия на ЕС за справяне с невидимата епидемия от незаразни болести в Европа.“^{147,148}

¹⁴⁴ <https://www.examiner.com.au/story/6697811/covid-19-and-smoking-the-elephant-in-the-room/>

¹⁴⁵ <https://blogs.bmj.com/tc/2020/03/24/covid-19-and-smoking-the-elephant-in-the-room/>

¹⁴⁶ <https://www.europeanscientist.com/en/public-health/covid-19-pandemic-underscores-the-health-risks-for-smokers-with-chronic-bronchitis/>

¹⁴⁷ <https://epha.org/epha-statement-on-covid19/>

¹⁴⁸ <https://epha.org/covid-19/>

Според **Global Center for Good Governance in Tobacco Control (GCGGTC)**, като част от договорните задължения, страните по РККТ на СЗО трябва да насърчават отказването от тютюнопушене и да защитават съответните мерки за контрол на тютюна от търговските и преки интереси на тютюневата промишленост (член 5.3). „Насоките за прилагане на член 5.3 препоръчват на страните да повишат информираността си относно тактиките на тютюневата индустрия. Тютюневите компании трябва да бъдат наблюдавани и техните тактики да бъдат разкрити в съответствие с насоките на РККТ¹⁴⁹, защото тяхното корпоративно поведение доведе до тютюнева епидемия, която убива 8 милиона души годишно.”¹⁵⁰

„Партньорство с тютюневата индустрия може да урони доверието, че правителствата ще работят в подкрепа на общественото здраве и ще отправят призив за борба с тютюнопушенето по време на COVID-19.”¹⁵¹

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Въпреки че в момента няма достатъчно доказателства, за да сме сигурни, че хората, които употребяват тютюневи и свързаните с тях изделия, са изложени на по-висок риск от заразяване с коронавирус (COVID-19), днес знаем, че хората, които пушат, са изложени на по-висок риск от белодробни, сърдечно-съдови и ракови заболявания.
2. Има все повече доказателства, че хората, които употребяват тютюневи и свързаните с тях изделия, са в по-голям риск от по-тежко протичане на заболяването и смърт, в случай, че се разболеят от COVID-19. С отказването от тютюнопушенето, този риск значително намалява.
3. Извънредното положение е подходящ момент за отказване от пушенето! Установено е, че спирането на тютюнопушенето подобрява функцията на белите дробове сравнително бързо (в рамките на няколко месеца), което намалява риска от развитието на респираторни заболявания и подобрява белодробния имунитет. Това има и допълнителни здравни ползи за организма, които не са пряко свързани с COVID-19.
4. Тютюневата индустрия използва създадената около COVID-19 ситуация, за да подобри своя имидж сред обществото и да започне да играе по-определяща роля в разработването на национални здравни политики.

¹⁴⁹ World Health Organization (2008). Guidelines for implementation of Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control. FCTC/COP3(7). https://www.who.int/fctc/guidelines/article_5_3.pdf?ua=1

¹⁵⁰ GBD 2017 Risk Factor Collaborators (2018). Global, regional, and national comparative risk assessment of 84 behavioural, environmental and occupational, and metabolic risks or clusters of risks for 195 countries and territories, 1990–2017: A systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. The Lancet. Vol. 392, Issue 10159, pp. 1923-1994. [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(18\)32225-6/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(18)32225-6/fulltext).

¹⁵¹ <https://ggtc.world/2020/03/24/covid-19-and-tobacco-industry-interference-2020/>

5. Създалата се ситуация задължава България да изпълни решително ангажиментите си по РККТ на СЗО, като въведе и ефективно приложи всички набеязани в нея мерки за ограничаване на тютюнопушенето, като основен предотвратим рисков фактор за общественото здраве.
6. Държавата трябва да разчита на гражданските организации и да общува с тях, за да има на своя страна гражданското общество при провеждане на непопулярни мерки и политики, свързани с общественото здраве.
7. Успешно опазване на общественото здраве е възможно единствено при наличието на дългосрочни политики, осъществени чрез междуинституционални ангажименти, и в хармония с глобални, международни стратегии за профилактика на болестите и промоция на здравето.

В ситуацията на пандемия от COVID-19, Коалиция за живот без тютюнев дим Ви призовава:

**НАМАЛЕТЕ РИСКА ОТ СЕРИОЗНИ УСЛОЖНЕНИЯ ПРИ ЗАРАЗА С
КОРОНАВИРУС!**

**СПРЕТЕ УПОТРЕБАТА НА ТЮТЮНЕВИ И СВЪРЗАНИТЕ С ТЯХ
ИЗДЕЛИЯ СЕГА!**

Становището на Коалиция за живот без тютюнев дим можете да намерите [ТУК](#).

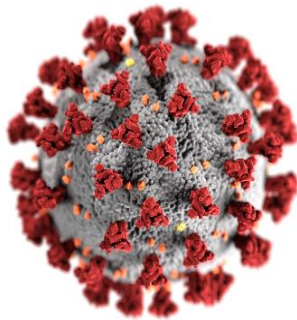

Image by [CDC/ Alissa Eckert, MS; Dan Higgins, MAMS](#)

“Тази илюстрация, създадена в Центъра за контрол и превенция на заболяванията (CDC, US), разкрива ултраструктурната морфология, проявена от коронавируса. Обърнете внимание на шиповете, които красят външната повърхност на вируса, които придават вид на корона, заобикаляща вириона, когато се гледа електронно микроскопично. Новият коронавирус, наречен “тежкия остър респираторен синдром коронавирус 2” (SARS-CoV-2), беше идентифициран като причина за огнище на респираторно заболяване, открито за първи път в Ухан, Китай през 2019 г. Заболяването, причинено от този вирус, е кръстено коронавирусна болест, 2019 (COVID-19).”¹⁵²

---

¹⁵² <https://www.drugabuse.gov/about-nida/noras-blog/2020/03/covid-19-potential-implications-individuals-substance-use-disorders>